

Hübl

Kdo se jednou dobrovolně odhodlal
postavit se na šikmou cestu
politiky reakce a násilí,
pro toho není více zastavení.
Budete tlačeni od jednoho činu
ke druhému dále a dále.

Bohumír Š m e r a l - 1921

b ř e z e n - 1971

F A K T A
P Ř I P O M Í N K Y
U D Á L O S T I

Vydavatelská samoobsluha v nákladu, který určují sami čtenáři podle toho, kolikrát tento měsíčník samo rozmnoží. Pamatujte, že fakta zůstávají fakta a v historii platí i po letech, byť se k nim přidalo třeba šestero usnesení a jkékoli poučení

SEDM SET DNŮ GUSTÁVA HUSÁKA

Gustáv Husák je už sedm set dnů prvním tajemníkem ÚV KSČ, tedy prvním mužem ve straně i v československé straně. Chceme-li zjistit, zda tyto dny byly pro něho i pro společnost úspěšné či nikoli, nemůžeme jen srovnávat jeho vlastní projevy a výroky či stanoviska před rokem 1968, v roce 1968 nebo po nástupu do nejpřednější funkce. Samozřejmě z takového srovnání získáme dosti plastický obraz etického, lidského i politického profilu Husáka, jeho charakterové labilitě a bezprincipiálnosti. Ale i když toto srovnání svědčí o jeho prohře jako reprezentanta - ovšem reprezentanta z vále vrchnosti - bylo by příliš zjednodušené.

Iluze o "progresivistovi" Husákovi, který se po srpnu snažil jinými metodami než Dubčekovo vedení zachránit pokrokové koncepce, se ukázala škodlivou už v dubnu 1969. Významná část progresivních sil tehdy Husáka podpořila s důvěrou v jeho dřívější prohlášení i soukromé sliby. Přitom zůstalo v pozadí, že Husák byl prakticky jediným člověkem schopným rozvrátit jednotnou frontu, vytvářenou rokem 1968. Jen Husák to byl, který mohl v tehdejší situaci umožnit tak zásadní politický zvrát pseudolegální cestou. Indra, Bilak, Kolder, Rytíř ani žádný jiný stoupenec invaze neměli sociální oporu a mohli být nastoleni pouze jako okupační vláda. To se však nepovedlo ani v srpnu 1968 a lze proto vážně pochybovat, že by to šlo později, kdy se už politická prohra okupace Československa zřetelně zafixovala. Husák byl tedy za dané konstelace pro sovětské vedení přímo darem z nebe. Uvědomilo si jeho cenu už od podzimu 1968, kdy začal jednotnou frontu rozkládat - kryt štítem radikálního odpůrce Novotného - mnohem vážněji, než omezené a prostomyslné skupinky typu Čechie nebo Kežárka. Přesto, že Husákova cesta od dubna 1969 je lemována četnými protidemokratickými zásahy a opatřeními, které už samy mohly odvádět iluze o jakési Husákově progresivitě, ulpívají dodnes někteří lidé ve víře, že Husák je aspoň menší zlo, že nás už před tím, chrání aspoň před politickými procesy.

Politické procesy však už probíhají. Začátkem března bylo souzeno 19 mladých studentů a dělníků za to, že odmítají byrokratický socialismus. V únoru byl odsouzen Škutina za napsání dvou politických pásem, která ani nikde nevydal, 24. března začne v Příbrami soud s generál-poručíkem Václavem Frelíkem atd. V krajích a okresech jsou souzeni četní občané za projevené politické názory. Je typické, že za názory socialistické. Tresty nejsou ve srovnání s padesátými lety tak vysoké. To však není měřítkem pokrokovosti systému. Kromě toho nikdo neví, do jaké míry slouží tyto procesy jako lakmusový papírek pro přípravu procesů dalších a větších i s dalšími a většími tresty. Husákovy někdejší resolutní výroky o tom, že politické procesy u nás nepřipustíme, mají přece stejnou cenu jako jeho výroky jiné: o věrnosti Dubčekovi, o plné svobodě a uplatňování názorů, o tom, že jsme mohli řešit své problémy bez "internacionální pomoci" atd.

Pro politika a pro politiku kromě toho není důležité, co říká, ale co a jak dělá.

A co se tedy skutečně dělá? Dělníkům se vykládá, že "jak budeme pracovat dnes, tak budeme žít zítra". To je sice pravda, ale dnešní politické reprezentaci slouží heslo především k tomu, aby obrátilo pozornost dělnické třídy od společenských otázek k individuálnímu pracovnímu výkonu. Nezajímá se, co se děje v republice, v odborech, ba ani ne v celém podniku - o to se staráme my, ty jen pracuj, vyráběj. A protože heslo má jen takový smysl, jaký může mít, provozuje se velkolepá sociální demagogie, v případě potřeby podepřená i korunou. Horníci dostávají za sobotní a nedělní směny stopadesátiprocentní až dvěstěprocentní plat a často ještě 5 Kčs za vytěžený vozík /v hlubinných dolech/. Někteří to tedy řeší tak, že odpočívají ve všední den a jiní v týdnu vyrubávají hlušinu, aby měli za sobotu a neděli hodně vozíků. Kolik takto vyrubané uhlí stojí, se nikdo neptá. Neptají se na to ani horníci, kteří přirozeně nemají žádný důvod brát ohledy na stát, jenž podobným způsobem hospodaří i v ostatních oblastech. Uplatňují tak jen stejnou filosofii jako ostatní občané, kteří nemají co mluvit ani do řízení a chodu svých podniků, ani nemohou hájit své sociální zájmy prostřednictvím odborů, navracených pod vedením Karla Hoffmana opět jen k účelové převodové páky. Lhostejnost, projevující se na povrchu, se rychle zvrací

až v patologickou nenávisť v okamžicích pravdy. Zjevná v rozsáhlých administrativních aparátech platí, že čím více byl kdo více přinucen ponížít se, tím více nenávidí.

V této Husákově politice hořkého cukru a sladkého biše hrají úlohu knuty nejen prověrky, ale i nové pracovní zákonodárství. Má řadu znevolňujících rysů a poskytuje správním orgánům a vedení podniků práva, blízká se takovým, jaká se uplatňovala jen v počátcích kapitalismu nebo v době válečného totálního nasazení. Slovenská vláda už vydala nařízení /česká vláda dosud váhá, netroufá si/ č. 152, které platí od 1.1.1971, podle něhož ti, co jsou propuštěni z vězení, vyloučení ze studia, nebo propuštěni ze zaměstnání, musí do tří dnů na okresním národním výboru svého bydliště přijmout zaměstnání, které jim bude přikázáno, pokud si během těchto tří dnů už zaměstnání nenašli. Opomenutí se přirozeně trestá.

Husákova éra zrodila dlouho seznamy "libri prohibiti", vyřazených z edičních plánů, prodejen i půjčoven. V treserech jsou noviny let 1968-69 a stěhují se tam i starší a nově docházející čísla Rinascity, orgánu italské komunistické strany i jiný tisk bratrských stran, který nepíše v souladu s poučením. Legální orgán KS Španělska byl v ČSSR stopnut a místo něho přichází frakční Listerův časopis pod stejným titulem. Přistuhuje cenzura v divadlech a kinech. Zákaz inscenovat Gribojedovo Hoře rozumu je srovnatelný jen s protektorátním zákazem Schillerových Loupežníků. Cenzuruje se Bertold Brecht, snad proto, že dnešní politika se řídí ironickou radou, kterou dal vedení SMD po 17. červnu 1953: Rozpusťte lid a zvolte si jiný.

Snahou umlčet tisk se netajil Husák vlastně už ani před svým nástupem. První tajemník ÚV KSČ zná roli tisku při přípravě pádu Novotného v letech

1963-68. Podílel se na ní ostatně sám prostřednictvím bratislavského Kulturačního života. S tiskem se umlčují i všichni poněkud významnější českoslovenští novináři. Pokračuje vylučování ze Svazu novinářů a redakce dostaly koncem února seznamy těch, kteří mohou být publikováni.

To všechno je součástí onoho stavu, který Aragon nazval "duchovní Bialou". Patří sem i destrukce společenských věd, které ideologicky připravovaly lednovou změnu, proto systém vyhnal tolik filosofů, historiků, sociologů, ekonomů a jiných vědců z fakult a vědeckých ústavů a zbavil je možnosti bádát a publikovat. Profesori a docenti pracují v kotelnách, jako mulisáci, bagristé, skladoví dělníci, hoteloví vrátní, závozníci a režimáři. Čeká na to, aby při existenčních starostech neměli čas ani chut myslet na celospolečenské problémy a zajímali se snad o jejich řešení. Jenže intelektuálně jakéhokoli původu nebo zaměstnání je intelektuálem, právě schopností zobecnovat a vidět ve svém údělu částečnou údělu celé společnosti, v potřebě změny vlastního nedůstojného postavení, součástí obecné potřeby po změně postavení celé společnosti.

Vedení KSČ, která se v roce svého padesátiletého výročí stala stranou padesátiletých, si interně přiznává, že postoj mládeže je odmítavý - přes opačný dojem, který se snaží vzbudit Rudé právo rozhovory s několika mladými, kteří vstoupili do strany. Vedení se snaží věkový průměr změnit, ale nemá k tomu jiný nástroj, než staré byrokraticko-administrativní metody. Projev Varholíka a jiných vědců SSM o nutnosti přijímat jen přesvědčené mladé lidi do Svazu socialistické mládeže, nemají žádný smysl. Ředitelé škol a podniků i učitelé vědí, že jejich politické hodnocení je přímo úměrné počtu členů SSM nebo pionýra, které mají ve svých školách či dílnách. Podmínky pro přijetí na střední a vysoké školy jsou takové, že nejen typtičtí konjunkturalisté jako dosud, ale i ostatní děti a studenti budou brzy ochotni splatit nechutnou dan svým budoucím možnostem a do SSM vstoupí, proto už dnes je SSM organizací zcela formální a ti, kdo se utěšují jejím ústím, by asi žasli, kdyby věděli, že nejen v její členské základně, ale i v poměrně vysokých funkcích jsou mladí lidé, připravení působit pro obnovu skutečných pozitivních hodnot.

Slováci byli významnou složkou předlednové opozice právě proto, že tuhý centralismus Novotného se dotýkal jejich nacionálních zájmů. Rok 1968 přinesl v zákoně o čs. federaci významný krok, který uspokojoval slovenské požadavky. Faktická defederalizace a centralizace, probíhající od ledna 1970, ulamuje kus za kusem z toho, co bylo v očích značné části slovenské

veřejnosti hlavní zásluhou Husákovou. Paradoxním vývojem se dostal k moci přesazování slovenských pořadavků, a když se tam usadil, začal je ze své moci likvidovat. Proč se právě Husák vydal při odbourávání slovenských institucí a jejich práv cestou širokého, je jisté možné demagogicky přičíst "zlém Gorbunovi", jak to jeho přátelé po Bratislavě roztrušují. Věcnější pozorovatelé však najdou vysvětlení v byrokratickém systému, který si nemůže dovolit víc než jediné centrum moci, který nemůže dopřát autonomii ani duchu, ani národům. Existenční postih byl na Slovensku dlouho mírnější než v českých zemích. I vyloučení z KSČ většinou dříve či později pracovali na méně exponovaných místech ve svém oboru. Nyní se i na Slovensku začíná uplatňovat zásada, že vyloučení musí odejít, jak předpokládá usnesení předsednictva ÚV KSČ z podzimu 1970. To je jediná symetrizace, které se Slovensku za dva roky Husákovy panování dostalo.

Tato fakta jsou pro posuzování Husákovy činnosti podstatnější než projevy a výroky, jimiž kdysi vyvolával iluze. Ostatně už v září 1969, když se zjevně rozešel s progresivními představiteli v ÚV KSČ, když některé nechal vyloučit a jiné aspoň pro začátek přiměl k resignaci, některým z nich řekl: Nemyslete si, že mi za zády připravíte nový Leden. Poučil jsem se z případu Novotného a proto nežádám žádnou opozici, aby se zformovala. Ani v tisku, ani ve vědeckých ústavech, ani v aparátě. Na mě budete krátkí. Dám si pozor, neskončím jako Novotný.

Podívejme se na dosavadní Husákovu politiku z tohoto zorného úhlu. Rázem se přestane jevit jako výsledek jakýchsi tlaků - jak o nich Husák mezi věrnými občas mlhavě hovoří - jímž musí ustupovat, jednou před sovětskými kruhy, jindy před doráženími domácích Kapků, Biláků či Jadrů. Upřímný Husákov výrok, že nepřipustí nový Leden usnadňuje pochopit, proč Husák na případné tlaky - které jistě také existují - reaguje tak povolně a pružně, proč se nechá tak snadno vydírat a proč nakonec přechází bezszbytku na jejich pozice. Za sedm set dní dokázal, že nesledoval žádnou vlastní programovou koncepci, jak věřili jeho někdejší potencionální spojenci, ale pouze omezený, ryze mocenský utilitární zájem. Federalizace byla prostředkem, jak se dostat k moci, defederalizace je mu prostředkem, jak se u moci udržet. Totéž platí o jeho dřívějším i dnešním postoji k tisku, společenským vědám, mládeži, odborům, dělníkům, inteligenci i ekonomice.

Husák měl tedy dost času ukázat, jaké si vybral protivníky a jaké si vybral spojence. A jak vypadá jeho osobní perspektiva? A co nás na ní vůbec zajímá?

Bohuš Ohnousek, nyní velvyslanec v Moskvě, se po letošním únorovém plénu zastavil v Bratislavě, kde v okruhu blízkých novinářů poučoval: Není pravda, že situace na Slovensku byla podstatně jiná než v Čechách. Jediný rozdíl byl v tom, že v Čechách vystupovala kontrarevoluce s otevřenými pravičáckými hesly, zatímco na Slovensku byla maskovanější. Měla převážně trockistickou platformu, v níž se mísila pravicová sektářská stanoviska s nacionalismem. Blíží se čas odhalení této platformy a Husáka jako jejího hlavního představitele. Na nedávné stranické konferenci v lokomotivce ČKD si vzal Antonín Kapek stranou své věrné a nabádal: musíme být připraveni na nejroznější zvraty - vždyť se může stát, že třeba ÚV KSSS zvolený na 24. sjezdu nebude kandidovat na prvního tajemníka soudruha Brežněva. A musíme počítat i s tím, že se na prahu nebude střílet z Moskvy, ale z Bratislavy, vždyť slovenský sjezd bude předcházet našemu 14. sjezdu. - A aby bylo i tupějším jasno, na koho by se to mohlo z Bratislavy střílet, dodal, že konsolidace není ještě u konce a že i svým váhavým postojem do jisté míry brzdí i někteří soudruzi ve vedení, jako Husák a Svoboda. Z dvou výroků dvou konzervativců nelze ještě budovat politické konstrukce, každý však ví, že Ohnousek se už několikrát vyznamenal jako přední bijec konzervativní fronty, zvláště jako ředitel rozhlasu v letech 1969-70. A proč se asi vrátil znovu do politiky Kapek, který s takovou publicitou složil po srpnu 1968 v ČKD všechny politické i pracovní funkce? Objevují se snahy, využít posledního pléna ÚV KSSS těsně před sjezdem k podstatným kadrovým změnám, Husákově nepříznivým. Obražen je Čolotka, Pezlár, dokonce i Lenártovo postavení slovenského prvního tajemníka. Dodejme, že Husák obětaval celé předsednictvo ÚV KSSS, zvolené na mimořádném sjezdu KSSS v srpnu 1968

přistoupil na jemu nebezpečný výklad některých událostí, tak například se v poučení obvinují "pravičáci" v předsednictvu ÚV KSČ, že prosadili změnu stanoviska ke vstupu vojsk. Hruškovič po dohodě s Bilakem dal totiž nejprve schválit usnesení, které stup vojsk v zásadě schvalovalo. Když však přišel odmítavý text z pražského předsednictva, obnovilo předsednictvo ÚV KSČ za účasti přizvaného Husáka jednání, a také Husákovým přičiněním se nové stanovisko solidarizovalo s postojem Dubčekova vedení.

Husákově tedy zatím moc nepomohlo, že se vzal vlastních názorů, že vydal své politické přátele věano ultře, aby získal punc ortodoxnosti. Není třeba hádat zda a jak dlouho zůstane ve funkci. Může být právě tak vyměněn, jako ponechán bez skutečné moci, určen prezidentem, či vláčen tiskem jako pravičák, buržoazní nacionalista, nebo trockista. Záleží už jen na tom, jaké změny si bude chtít sovětské vedení dovolit v souvislosti s mezinárodními problémy, polskem počínaje. Podstatné je, že Husák ztrácí hlavní kvalitu již mohl moskevskému vedení sloužit; pověst člověka, podporovaného aspon částí veřejnosti, která ho považovala za menší zlo. Bez této podpory ztrácí i efektivní možnost oponovat nejzarytějším dogmatikům doma. Proto je jeho osobní osud už dnes zcela lhostejný a jeho případný pád by byl provázen jen obecným názrem, že dostal to, co si zasloužil.

Husákov případný pád však není tak lhostejný z hlediska politického. První tajemník je nerozlučně spojen s politikou, která se v těchto dvou letech realizovala. Nese za ni hlavní odpovědnost a musí za ní stát. Za vším; včetně likvidace nejpokrokovější, nejvzdělanější a nejzkušenější části strany, dělnickými funkcioniéry v továrnách počínaje a stranickou inteligencí konče; včetně politiky, která zbytek strany, zbavený svéprávnosti umlčela, včetně vyvolání latentního antikomunismu v zemi, kde komunisté měli kdysi skoro 40 procent hlasů ve zcela svobodných volbách a kde komunisty před třemi lety podporovala zdrcující většina obyvatel.

Setrvání Husáka ve funkci znamená zachovat politický status quo, vše, co se vytvořilo v uplynulých dvou letech. Každá - i dílčí - změna bude oslabovat jeho postavení, a proto se jí bude bránit. A naopak; každý pohyb, směřující k jeho odstavení, fakticky byrokratický systém oslabuje. Případní nástupci nemohou mít dost sil, aby udrželi takový pohyb jen v rámci palácového převratu. I když nemůžeme předem vyloučit pokus o ještě brutálnější řešení současných čs. problémů, než je dosavadní, musíme předpokládat, že jakákoli garnitura, aspirující na trvalejší vládu, bude nucena vystoupit aspon s pseudopositivním programem.

Úděl Gomulky, který nakonec pracoval už jen pro to, aby nepřišel nový "říjen", dokazuje znovu neudržitelnost Husákovy politiky, motivované snahou nepřipustit nový "leden". Ale celonárodní či celostátní krizi neřeší zákazy, vyřešit ji může jen pozitivní politika. Při tak rozrušených strukturách, jako jsou československé, to může být značně zdlouhavý a komplikovaný proces. Nelze se mu však nijak vyhnout.

NEJÍ DOST BYTŮ

Není to tak dávno, co byly noviny přeplněny zprávami o pomoci sovětských vojsk našemu zemědělství. Tito vojáci už však nepomáhají při výstavbě bytů, kterých je takový nedostatek, naopak; v Mladé Boleslavi dostali sovětské důstojníci s rodinami dva věšové činžovní domy, která nám za devízy postavila jugoslávská stavební organizace a v rutnově byla vystěhována celá kolonie vojenských rodinných domků a uvolněna pro sověty. Je nedostatek lidí ve stavebnictví, ale na výstavbě domu sovětské vědy a kultury v Praze naproti Karolině pracuje ve dvou směnách 500 lidí. Záznam z jednání vlády 16.12. 1970 ukazuje, jak není překážky, kterou bychom při této stavbě nedokázali zdolat;

"Vláda vzala na vědomí, že předsednictvo vlády ČSSR

- vzalo na vědomí usnesení vlády ČSRze dne 25. 11. 70 č. 286, jímž vláda ČSR přijala potřebná opatření k zabezpečení této stavby;
- souhlasilo s tím, aby v zájmu urychlené realizace stavby byly v rámci příslušných zmocnění povoleny příluš. výjimky, popř. odchylky od právních předpisů, pokud se týkají této stavby;
- udělilo výjimku a usnesení vlády ČSSR č. 189/70 a souhlasilo se zahájením stavby;

uložilo ministru-předsedovi Federálního výboru pro technický a investiční rozvoj, ministru financí a ministru-předsedovi Federálního výboru pro ceny, aby realizaci této stavby věnovali mimořádnou pozornost a podporu. Co se zde vydá, bude se muset jinde ušetřit. A při přijímání stále četnějších a srdečněji vítaných delegací to asi nepůjde.

KULTURNÍ POLITIKA

Podle usnesení předsednictva ÚV KSČ z 13.3.1970 bylo zastaveno a pozastaveno do 1. října 1970 celkem 113 titulů knih (kromě stranických nakladatelství). Některé byly již vytištěny, jiné zastaveny ve výrobě. K uvedenému datu činila finanční ztráta přes 12 milionů 170 000 Kčs. Také to bude muset někde zaplatit.

Mezi autory, jež nesmějí být vydáni je Masaryk i Hemingway, Aškénazy i Pekař, Arne Novák i Marcuse, Jakobson i Brenburg, Čapek J.B. i Čapek Karel a mnozí další, dokonce i ročenky ČSAVV ruské a anglické mutací; zjistilo by se, jak režim zametl mezi vědci.

LIKVIDÁTORI

Ministerstvo vnitřní České socialistické republiky zaslalo 15.2.1971 předsedovi Českého svazu vědeckých pracovníků, akademiku O. Wichterlovi rozhodnutí, jímž se tento svaz rozpouští.

"TŘÍDNOST V EDIČNÍ PRAKTI"'

Nakladatelství slovenských spisovatelů vydává vybrané spisy Milo Urbana. Nejsme proti tomu, myslíme, že zejména román Živý bíč zasluhuje, aby byl vydán. Milo Urban byl nejen přední hvězdou ludáckého literárního nebe, ale také šéfredaktorem týdeníku Gardista, což byl orgán krajně fašistického křídla ASLS. Chceme jen upozornit na to, že v Husákově pojetí "třídnosti" je přijatelnější prokazatelný exponent Tukoova křídla ludácké strany, než nekonformní komunisté jako Ludvík Vaculík, Milan Kundera nebo Karel Kosík.

HOKAJ JE HRA NEBEZPEČNÁ

Při mistrovství světa v hokeji roku 1969 došlo k událostem, které vedly až k výměně prvního tajemníka ÚV KSČ. Byl už připraven tajemník nový, který příčiny demonstrací svedl na politiku svého předchůdce. Letošní mistrovství světa vyvolává rostoucí znepokojení Ústava Husáka i jeho stoupenců. Zápas ČSSR SSSR jsou zcela vyprodány a většinu vstupenek mají v rukách čeští a slovenští emigranti ve Švýcarsku a okolí. V Praze se bojí, že jak u průběhu zápasu, tak na jeho konci dojde k protivojenským demonstracím. Televizní ředitel Dr. Jan Zelenka ČST nařídil, okamžitě vypnout zvuk, dojde-li k jakýmkoli hlasitým projevům, pískání či skandování. Pro ten případ má být natočen z ostatních zápasů náhradní zvuk, který by dala Praha z režie do vysílání. Kdyby kamery snímaly nějaké transparenty, má se organizovat perucha obrazu. Hlasatelé byli přísně varováni před nevhodnými poznámkami v komentáři a předem zavázáni odsoudit nevhodné chování emigrantů, pokud by projevy diváků překročily míru, kterou je schopna čs. televize svými opatřeními eliminovat, má československé mužstvo příkaz opustit spolu se sovětským hrací plochu.

politické vedení se obává, že dramatický průběh utkání by mohl zelektrizovat diváky v ČSSR a spolu se skandováním a transparenty švýcarských krajanů mohl vyvolat v Praze a jiných velkých městech opět protivojenská demonstrace. Obavy posilují zkušenosti z posledního utkání v košíkové CSKA Moskva - VS Slavia Praha, kdy ze strany sovětského týmu došlo k některým hrubým napadením, prohrávali a diváci začali protestovat a projevovali otevřený nescouhlas se současnými politickými poměry. To bylo 4. března, druhý den KP odsoudilo "pokřik, který by neměl patřit do slovní zásoby nikoho, ať se nachází na jakémkoli hřišti" a televizní komentátor Pek, ač prověřený člen strany, dostal pokutu 20000 Kčs, že neodsoudil chování obecnostva a hrozilo mu dokonce propuštění.

Stáže hokejových fanoušků bývají mnohem masovější, než reakce hrgtky obdivovatelů košíkové a Husák má obavy, aby nepadl podtržen hokejkou, takový

PŘIPRAVUJÍ SE INTERNAČNÍ TÁBORY

Průběh pohřbu spisovatele Jana Procházky vyvolal velké znepokojení vedoucích činitelů KSČ a to i přesto, že v řeči, kterou přednesl Pavel Kohout nad hrobem nemohli z právního hlediska nalézt nic, co by dávalo důvod k zákroku. Sekretariát ÚV KSČ projednal bezprostředně po pohřbu zprávu, předloženou oddělením branné a bezpečnostní politiky. Během pohřbu pořizovala početná skupina Stb film, fotografie i zvukový záznam projevu a také soupisných osobností. Bezpečnostní zpráva dokonce nadsadila počet účastníků na několik tisíc, ačkoli střízlivý odhad ukazuje na 600-800 lidí. Za závažné je považováno zejména to, že kromě mnoha spisovatelů, novinářů a filmařů byli početně zastoupeni také politici roku 1968. Zpráva mluví o vysoké organizovanosti "pravice", širokém systému kontaktů, o vytvořených informačních spojkách. Podtrhuje, že přes snahu omezit informaci o době a místě konání pohřbu /pošta měla příkaz pozdržet rozeslání parte až po pohřbu, smuteční akt byl přeložen o den dřív "aby nenarušil únorové oslavy" / a přesto, že se konal na neznámém a odlehklém hřbitově v Košířích, obojí vešlo v širokou známost; dostavili se dokonce i cizí korespondenti, Procházkův pohřeb je označován za tichou, ale výmluvnou politickou demonstraci. To by nemělo být pro režim překvapující - v Čechách bývaly pohřby už od Havlíčkových dob za každého absolutismu politickou demonstrací.

Předsednictvo ÚV KSČ se v poslední době často zabývalo projednáváním činnosti "pravice" na podkladě zpráv Stb, mj. počátkem listopadu 1970, na začátku února 1971 atd. Při projednávání na sekretariátu dopoledne 25.2. byly ze všech dosavadních poznatků "o rejdech pravice" vyvozeny závěry o vysoké organizovanosti, schopnosti ryzele mobilizovat a soustředit své síly do akce. Sekretariát uložil připravit sankce proti účastníkům pohřbu i dalším exponentům "pravice". Příslušná oddělení mají projednat se zaměstnavateli účast jejich zaměstnanců na pohřbu. Také přípravný výbor svazu spisovatelů dostal seznam všech účastníků s pokynem přihlídnout k němu při přípravě případného udělování stipendií, sjednávání smluv atd.

Sekretariát také uložil oddělení branné politiky /s. Kudzej/ a ministerstva vnitra /s. Kaska/ připravit vše pro případnou internaci vedoucích činitelů "pravice". Byly zhotoveny seznamy, zahrnující různé okruhy osob od 30 vedoucích představitelů až po 200 dalších významných lidí, citovaných většinou v Poučení, nebo doprovodném materiálu KSK. Bylo také rozhodnuto dát poslední veřejné varování, což se stalo komentářem St. Oborského "Nahlas" 26. února 1971 v RP a nepřestane-li pravice ani potom ve svých rejdech, přikročit k internaci. Husák žádal, aby byly vybrány vhodné objekty, v nichž by se mohla internace uskutečnit "na patričné kulturní úrovni" /! / s potřebnými kulturními a hygienickými zařízeními. Objekty nemají budit dojem koncentráků či pracovních táborů - proto prý jsou počmyby o vhodnosti vyhlédnutého tábora u Jáchymova; uvažuje se současně o dalším táboře na Příbramsku a na Sázavě.

Současně bylo uloženo i stranickým orgánům v Praze a v krajích připravit pro předsednictvo ÚV KSČ seznamy vůdců "pravice", známých veřejnosti, a navíc i jiných osob, politicky angažovaných v roce 1968, u nichž lze předpokládat, že pokračují v činnosti /schůzky, vyjadřování nespokojenosti atd./ . Předsednictvo má rozhodnout, kteří z nich budou internováni na dobu asi 2-3 měsíců kolem sjezdu a 50. výročí KSČ. Internovaní by neměli být podle dosavadních úvah postaveni před soud, ale dáni pouze do ochranné vazby. Metoda internace je především volena proto, aby nebylo porušeno /! / ujištění dané západním komunistickým stranám, že vůdcové roku 1968 nebudou souzeni v politických procesech. Internace však má "zamezit jejich rejdům a zejména tomu, aby nemohli podniknout žádnou akci v souvislosti se sjezdem KSČ".

Ujištění o dočasnosti vazby má stejnou hodnotu jako všechno předchozí ujišťování o dočasném pobytu vojsk. Po sjezdu budou volby, takže bude možné internaci prodloužit, aby nerušili jejich přípravu a průběh, bude výročí Říjnové revoluce a pětiletka atd. Pokyn, aby ÚV a KV navrhly typy pro internaci, může vyvolat řetězovou reakci; nic nebrání tajemníkům, aby si tak vyřídili své osobní účty a zastrašováním okolí se pokoušeli řešit narůstající těžkosti. Sama zpráva o chystané internaci je záměrnou indiskrécií z vnitra, která má zastrašit přední progresivisty a vytvořit před sjezdem obecnou atmosféru strachu. Přistoupí-li se od hrozby k její realizaci, bude to

jen další přiznání slabosti dnešní garnitury, která se octla se svou politikou ve slepé uličce; když jí chybějí přitažlivé myšlenky a přesvědčivé argumenty, uchyluje se k siláckým gestům, aby šokovala. "Na bodácích se nedá dlouho vládnout!", přesvědčoval Husák v srpnu 1968 ústřední výbor KSČ; nyní si chce vyzkoušet jak dlouho ještě?

Ultras obvinují Husáka a jeho vedení ze slabosti, nerozhodnosti a bezkoncepčnosti. Přitom rostoucí izolace oživuje a posiluje u všech z nich represivní sklony. Husákov jediný odstín ve srovnání s nimi je snad v připomínce, aby to byla "internace na kulturní úrovni". Jakoby internace vůbec byla slučitelnou s kulturou - a s kulturním státem. Odvážili-li se dnešní vedení k ní sáhnout, nepovede to k překonání krize, ale naopak k jejímu nesmírnému prohloubení. Takový krok by spálil ještě poslední, byť už velmi chatrné můstky k veřejnosti. Zcela by politicky obnažil dnešní vůdčí garnituru a nutil by ji stupňovat teroristické metody. A Husák by tím ani nijak neodrádil hodinu svého pádu: naopak. Bude Indra českým Moczarem, který chystá Husákovi Gomul-kům úděl?

TAK P' RECE JEN DROGISTA

Na konferencích odborů v Polsku se ozývá plno kritiky i sebekritiky, mluví se, píše - a to i ve stranickém tisku - o nezbytné autonomii, o potřebě rychlého návratu k pravé náplni odborů: hájit především sociální zájmy pracujících, z funkcí odcházet byrokratičtí funkcionáři, vést se kampan - i z oficiálních míst - za plné a skutečné oživení dělnické samosprávy /neboť, jak se právem argumentuje, "pouze vrátíme-li dělnické samosprávě maximum kompetence, můžeme vyřešit dnešní těžkou situaci; pouze plná angažovanost dělníků může pomoci vyjít z krize"/. Do čela přicházejí skuteční dělničtí vůdcové.

U nás přichází do vedení odborů Karel Hoffman, drogista. Jeden ze zvatelů sovětských vojsk. Ten, který se jako ministr spojů pokoušel zablokovat 21.8. 1968 rozhlsové vysilačky, aby se svět nedozvěděl dtanovisko předsednictva ÚV KSČ. Přes odpor odborových svazů byl za účasti Husáka "kooptován" a ihned zvolen předsedou. Jasný důkaz rozdílu mezi současným vývojem v Polsku - zemi bez demokratických tradic - a Husákovou politikou v Československu. Československé odbory už měly v čele všelijaké lidi. Ale vždycky to byli lidé, kteří měli aspon trochu odborářské minulosti, znali situaci v továrnách, vyšli z dělnické třídy. Karel Hoffman je příkladem partajního byrokrata: úděl pracujícího na svá kůži nikdy nezažil, byl vždycky jen funkcionářem - šel tam, kam ho poslali, dělal, co mu poručili. Teď bude chtít dělat z odborů páku, bude usilovat o to, vypáčit z pracujících nejvyšší výkony bez podílu na rozhodování - pokud si to 5 a půl miliónu odborářů nechá líbit.

Řeči o jakémsi pravičáckém řázení v odborech a o nutnosti nápravy tohoto stavu jsou jen zástěrkou. Strašením heslem "odbory bez komunistů" je podvodem. To ať nikdo odborářům nevypráví. Na VII. všeodborovém sjezdu roku 1969 při plné tajnosti voleb byli zvoleni do ÚRO plně čtyři pětina komunistů a v 34 členném předsednictvu bylo dokonce 33-členů KSČ. To je na organizaci, kde z pěti a půl miliónu členů tvoří jen něco přes milión komunisté, opravdu dost. Lidovci měli např. před Lednem v předsednictvu ÚRO jednoho členu, po Lednu dva, ale po VII. sjezdu nikoho. Jestli někdo vyhazoval komunisty z odborářských funkcí, pak to byla sama komunistická strana, přesně řečeno, její dnešní vedení v čele s Husákem, Kapkem, a Indrou.

Hranice v odborech nevedla nikdy mezi komunisty a nekomunisty, ale mezi poctivými a nepoctivými lidmi, mezi těmi, co chtěli hájit práva pracujících a těmi, kdo chtěli jen prosazovat zájmy vrchnosti a prodat zájmy dělníků za šestsettožku a efektní sekretářku. Podívejme se zblízka na Karla Hoffmana: sami poznáte, kdo které skupiny patří.

STAROSTI

Přes četná prohlášení o dovršené konsolidaci, o jednotě a akceschopnosti strany, která čteme a slyšíme na všech stranách, problesknou občas mezi řádky informace o skutečném stavu v KSČ anebo aspon náznaky tohoto stavu. Ukazuje se, že jednotu je heslem pouze pro vnějšek, že dělníci vyloučení ze strany se neodvolávají a neusilují o vstup do strany, že KSČ dál stárne atd. Přinášíme několik citátů na dokreslení:

"Když jsme se zabývali sociální a věkovou skladbou strany v našem kraji, zjistili jsme závažné nedostatky ... Především je to vysoký věkový průměr členů strany a také to, že v některých, a to i průmyslových okresech, jako je například Jablonec, neodpovídá procento dělníků organizovaných v KSČ zdaleka procentu dělníků ve společnosti."

Ved. tajemník severočeského KV KSČ Leopold Kovalčík v Rudém právu
24. února 1971

"Musíme si dát záležet na tom, aby už naše okresní konference nebyly žádným divadlem, abychom si tam nevjižděli do vlasů, abychom tam - s prominutím - neštékali jako písíci, aby tam různé skupiny, které soutěží o to, která z nich je křesťalově čistější, nevytahovaly na světlo boží ve jménu marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu věci, které by okresní organizaci spíše poškodily než posloužily. Proto je také nezbytné, aby v okresech, kde jsou sporné věci, kde jsou záležitosti, které nazrávají k řešení, se dořešily do /!/ okresních konferencí, aby okresní konference nebyly kolbištěm nějakého zápasu různých skupin. Tu tedy také velmi záleží na výběru delegátů. Chceme, aby se na okresních a samozřejmě i krajských konferencích už demonstrovala velmi přesvědčivě jednota strany."

Alois Indra na mimořádném zasedání KV KSČ jihomoravského kraje v
Brně 10. února 1971

"Ve velké většině - i když počet stížností na vyloučení činí celkově jen 5 %, včetně stížností vyškrtnutých - si stěžují technickohospodářští pracovníci, administrativní pracovníci a učitelé. Naproti tomu jen 15 stížností zaslali dělníci."

Ze zprávy městské kontrolní a revizní komise KSČ v Brně - 26.2.1971

"Zvláště někteří mladí dělníci mají jen snahu si vydělat, ale necítí potřebu politicky se angažovat. V obráběcí dílně, kde pracuje kolem stovky lidí, jsou mezi dělníky jen dva komunisté. Řada dělníků v politické krizi neobstála."

Jaromír Kasal, člen výboru ZO KSČ v provozu 62 elektrotechnického závodu v plzeňské Škodovce v rozhovoru s RP 16.2. 1971

"Nelze tolerovat u komunisty diskuse o možnosti nedocházet na členskou schůzi a podobné věci, jak se nám to stále častěji objevuje."

Předseda ÚKRK Miloš Jakeš na stranickém aktivu v závodě ČKD Trakce
13. ledna 1971

"V současné době staří členové strany, zakalení v třídních bojích proti buržoazii za první republiky, tvoří jen asi 1 % členské základny, členové strany, kteří vstoupili do KSČ v letech 1945-1947, tvoří asi třetinu členské základny a dvě třetiny tvoří členové, kteří vstoupili do strany po roce 1948. Přitom zejména od roku 1960 soustavně klesal podíl dělníků ve straně. Po výměně členských legitimací je podíl ekonomicky činných dělníků ve straně stále nedostatečný, a sociální složení strany se jen málo změnilo."

Život strany č. 3 - 1971

"Co například říci tomu, když vedoucí hospodářský pracovník po provedeném pohovoru sebevědomě =mezi svými= prohlásí: "Ano, je to okupace, na tom trvám, i kdybych měl jít k lopatě. Člověk musí lhát, když chce uhájit holou existenci, a to podle zásady, kdo chce s vlky býti, musí s nimi výti". Jak si podobní lidé představují konsolidaci politických poměrů v naší zemi? A to nejsou případy ojedinělé."

Lektor OV KSČ v Bruntále Alois Vašíček si stěžuje životu strany 3/71

"Volba stranických orgánů veřejným způsobem, aklamací, je v naší straně tradiční ... Nyní se volby stranických orgánů a delegátů na stranické konference, komisi /návrhových, mandátových, tiskových a podle potřeby dalších/ provádějí na výročních schůzích a konferencích opět veřejným hlasováním. Tedy podle platných stanov."

Rudé právo instruuje 19.2. 1971 jak zabránit případnému zvolení "nežádoucích živlů"

"Loni téměř každý pátý kilogram masa pocházel z dovozu. Celkový dovoz masa proti lonškému bude letos jen poloviční. Přitom v jistém rozsahu trvají v zemědělství potíže minulého roku. Je to například nedostatek selat a také je nižší, než je plánován, stav krav. Přitom loni byly stavy skotu a prasat proti stavům roku 1968 podstatně nižší /u skotu o 214 000 kusů, u prasat dokonce o 564 000 kusů/."

Gen. řed. Masného průmyslu ČSR J. Vlach v Rudém právu 22.2.1971

ÚVARY O VOJENSKÉ INTERVENCI V POLSKU

Na posledním zasedání vojenských představitelů Varšavského paktu v Budapešti se jednalo ve vojenských manévrech v Polsku a jednotlivě - mezi čtyřma očima - o možnosti vojenské intervence těchto jednotek v zemi, která před třemi roky sama intervenovala u nás.

Rumuni odmítli účast svých vojsk na jakémkoli cvičení mimo své hranice a veřejně to ohlásili. Maďaři dali rozpačitý souhlas /nový vývoj v Polsku se tam setkává s těžko tajenými sympatiemi, takže naši ČTK bylo dokonce zakázáno publikovat maďarské komentáře k polským událostem/. Československo souhlasilo bez váhání, přesto že se ve vedení armády vedu prudké diskuse o tom, jak by se naše jednotky v Polsku zachovaly, když dnešní vojáci mají v živé paměti ještě okupaci z roku 1968. Naši "jestřábi" však argumentují tím, že voják, vzbuzený uprostřed noci a naložený do letadla, ani nebude vědět, kam letí a na místě samém lze provést takové rozmístění, aby se naše jednotky dostaly mezi spolehlivé oddíly sovětské a poslušné skupiny německého vojska; že je pak přejdou chutě na případnou revoltu.

Vše je ovšem složitější. Z Gierkových projevů i činů se zatím nedá soudit, že by chtěl vývoj nějak brzdit, nebo že by varoval před "nedozírnými důsledky", jak se to dalo u nás. Objektivní pozorovatelé v Polsku ostatně soudí, že by to nebylo ani příliš rozhodující, protože Poláci a hlavně továrny, jsou zatím rozhodnutí v nastoupeném kursu vytrvat. Jsou také poučeni tím, kam zavedl polskou demokratizaci po roce 1956 Gomulka a bděle sledují všechno, co by chtělo případně jejich vydobytá práva omezovat. Zdá se také, že většina Poláků by v případě potřeby sáhla i k aktivní obraně a že by se na rozdíl od nás s okupačními vojsky nijak nevybavovala.

Na druhé straně, kdyby došlo k vojenskému cvičení na polském území, by ovšem i obrana proti vojskům, která už zaujala svá postavení v zemi, byla velmi složitá, obtížná i plná obětí. Ty ovšem Poláci dokážou položit; jejich historie o tom přináší plno důkazů. V takové situaci by se asi i změnila "spolehlivost" cizích jednotek, které by měly Poláky "sovětizovat". Zneklidnění vyvolává, že v úterý 9. března byl v naší armádě vyhlášen poplachový stupeň č. 1, který nebyl dosud odvolán a že 19. března bude povoláno značné množství záložníků.

Situace, která se navenek jeví zatím velmi klidná, obsahuje totiž řadu neuralgických bodů: za několik dní se má sejít 24. sjezd KSSS, na němž bude třeba muset sovětské vedení vysvětlovat, proč dopustilo, aby se Polsko, dostalo na "československou cestu", která je nepochybně sledována s nadějí všemi národy sovětského impéria; je tonaděje, která toto impérium v jeho stalinské podobě přímo ohrožuje. Druhým neuralgickým bodem jsou počínající okresní a po nich krajské konference, jichž se někteří členové současného vedení strany přece jen trochu bojí - byť podle našeho mínění zcela zbytečně: nikdy ještě nebyla strana tak zmanipulována jako teď. Dalším důvodem mohou být uvažované internace a ohlas, který by vyvolaly a v neposlední řadě - což je československá specifika - i vliv, který mohou mít na situaci u nás hokejové zápasy se sověty ve švýcarsku. To všechno spolu s prudkým vývojem v Polsku /kde bylo například oznámeno, že vinník střelby do pracujících, generál Korczinski, náměstek polského ministra obrany, byl odvolán - u nás se nikdy neřeklo ani kdo byl zodpověden za strahovské události /vytváří najednou stav labilitity systému. A ten se nechce - a taky to neumí - spoléhat jen na politické prostředky k jeho překonání, ale cítí se bezpečnější pod ochranou svých ozbrojených sil. Musí k nim sáhnout i přesto, že Husák dobře ví, jak nepohodlně se na bodácích sedí - ostatně o tom píšeme na jiném místě.

BILAK SE BOJÍ NEPOKOJŮ V NAŠICH TOVÁRNÁCH

17. února byl poslán okresním akrajským výborům strany a také do velkých závodních organizací dálnořpis, podepsaný V. Bilakem. Přinášíme ho v plném znění:

Pro vaši informaci sdělujeme, že na mnoha místech Polska se znovu začalo stávkovat. Z pobřeží se stávkové hnutí přeneslo i do vnitrozemí. V současné době je velká stávka v Lodži, kde pracuje jen jeden závod. Stávkuje se také

na traktorovém závodě Ursus nedaleko Varšavy a v Bělóstoku. Všude jsou kladeny požadavky na zvýšení mezd. Podle informací snížení cen potravin vyvolalo značný zmatek ve stranickém aktivu, který dosud obhajoval nutnost zvýšení cen. Velká deprese je mezi aktivem a je vyvolána tímto opatřením a hodnocena jako ústup. Značná nejistota a nervozita se projevuje i v očekávání dalších kadrových změn. Místo hesla, které bylo v ČSSR "Odbory bez komunistů", je hlášáno heslo "nezávislé odbory". Začínají se objevovat protisovětská hesla a karikatury. Situace v PLR mohou využít u nás pravicoví oportunisté. Je proto třeba být mimořádně bdělými, dbát, aby na závodech nikdo nemohl zneužít pracujících až k vyvolání nepokojů - V. Bilak.

VÝMĚNA STARÉ GARNITURY V POLSKU POKRAČUJE

Na začátku března není již v Polsku vedení jediné společenské organizace, které by zůstalo ušetřeno změn. Na plenárním zasedání odborů byli po dřívější výměně předsedy vyměněni i místopředseda /nyní E. Grochal - 51 let/ a tajemník /nyní M. Grad - 47 let/, do nejvyšší rady bylo zvoleno nových 10 členů, většinou z řad stávkových výborů, je řada nových vedoucích odborových svazů, vybraných samými pracujícími; neradila jim žádný stranická organizace. Italská Unita přinesla 24.2. článek o situaci v polských odborech, vítá změny, k nimž dochází a píše, že výbuch jen odkryl dosavadní neschopnost odborů a jejich degeneraci - ukázalo se, že krize je tam hlubší než v samé straně. V současné chvíli je také vyměněna většina tajemníků všech stranických výborů a ještě hlubší změny zasáhly závodní organizace. Ale ke změnám dochází v jiných stranách polské národní fronty - novým náměstkem předsedy Demokratické strany je A. Benesz a podobně. V polském tisku se objevují nekonformní články, ukázněné formou, ale zásadní obsahem. Analýzy jednotlivých oblastí veřejného života ukazují na četné deformace, stejné, které známe z vlastních zkušeností.

DOGMATICI PROTI GIERKOWI

Humanité 20. února 1971 píše o cestě Gierka do Katovic, Kielců a Bialystoku. Tituluje na podporu svých názorů i deník Życie Warszawy, který píše, že dnešní představitelé strany jsou přijímáni všude "s téměř jednoznačnou podporou". "Píšeme -téměř-, pokračuje Życie Warszawy, "protože myslíme na ty lidi, kteří si v důsledku změn uvědomují, že jejich místa a jejich způsoby řízení jsou v nebezpečí. Na lidi, kteří nejsou schopni zbavit se svých konzervativních zvyklostí a pohrdání masami, které jsou podřízeny jejich administrování. Tito lidé nepodporují dnešní polské představitele. Musíme si uvědomit, že se odehrává tvrdý boj mezi starými a novými na mnoha stupních žebříčku." Podle těchto novin - pokračuje Humanité - jsou staří hotovi udělat všechno, aby dokázali, že konfrontace není vhodnou metodou vládnutí - a dodává: Není vyloučeno, že přemrštěné požadavky, jako například 20% zvýšení mezd hraje do ruku těmto lidem. Ti, kteří předkládají takové požadavky, si neuvědomují důsledky.

Polská Politika, týdeník PSDS píše k témuž tématu: Jsou lidé, kteří se domnívají, že čím hůře té půjde, tím lépe; přirozené, že pro ně. Taková posice má různou motivaci: strach z nového, zakořeněného ve starých diskreditovaných metodách, věrnost dogmatům a víra v zahraniční propagandu. // Nedovolme jim, aby jednali!

DELEGACE SVAZU KOMUNISTŮ JUGOSLAVIE VE VARŠAVĚ

8. března odjela do Varšavy na pozvání ÚV PSDS studijní stranická delegace SKJ, kterou vede člen předsednictva jugoslávské strany a předseda ÚV SKJ Slovenie F. Popit. Polský vývoj sleduje Jugoslávie se sympatiemi.

DELEGACE KS JAPONSKA DO MOSKVY

14. března přibyla do Moskvy delegace KS Japonska. Vedení japonské strany ještě v Tokiu oznámilo, že budou-li rozhovory úspěšné, přijme pozvání na 24. sjezd KSSS, k němuž se dosud nevyjádřilo. Japonská KS má řadu základních výhrad vůči politice KSSS, které také veřejně sdělila /např. i vůči ozbrojenému zákroku v Československu atd./. Japonští komunisté se neúčastnili žádného sjezdu KSSS od roku 1961.

Západoněmecký
liberální politický týdeník Die Zeit čísl. v pátek 19. února 1971 článek

Kreml na křižovatce
Stalinův stín leží na východní politice
autor: Richard Löwenthal

V posledním roce byl sjezd KSSS odložen. Nyní se bude konat koncem března. Richard Löwenthal, profesor zahraniční politiky na universitě FU západní Berlín analyzuje pozadí:

Krise ve vedení

Rada událostí posledních dvou měsíců ukazuje nebezpečí, které je na západě málo bráno v úvahu, avšak které ohrožuje východní politiku Spolkové vlády, která se projevila smlouvami s Moskvou a Varšavou. Toto nebezpečí nespočívá v objektivních těžkostech "uspokojivého řešení berlínské otázky", které jsou těžké, ale v podstatě řešitelné, ani v současných obtížích, pramenících ze zvýšení napětí mezi Američany a Rusy v jiných konfliktních územích.

... Autor se v další části zabývá vnitroněmeckými potížemi a pokračuje:

Nové ohrožení spočívá v masivním útoku "frakce neostalinistických ultra" v komunistické straně Sovětského svazu. V předvečer 24. sjezdu podnikla tato frakce ve spojení se stejně smýšlejícími přáteli v SED a mezi čs. komunisty útok na celou politiku vedení Brežněva a Kosygina a tím také na politiku moskevské smlouvy se Spolkovou republikou. Příznaky této neostalinistické ofenzívy se neprojevily jen ve dvojsmyslnostech a protimluvech nedávných projevů některých sovětských diplomatůk německé politice. Začaly už nejméně v minulém listopadu, posílily se za polských prosincových událostí a vztahují se především na otázky sovětské vnitřní a blokové politiky. Avšak i ty odvíhodně nediplomatické projevy stojí v jednoznačném spojení s těmito vnitřními rozpory. Ukazuje se, že tyto veřejné protimluvy nejsou tentokrát jen výrazem taktického rozdělení úkolů, ale jsou výsledkem otevřeného frakčně organizovaného porušení disciplíny, které KSSS už po mnoho let neprožila.

První v těchto významných porušení disciplíny se projevilo před měsícem v jedné zprávě otištěné v Mondu. Pařížské noviny uveřejnily výňatky z řeči, kterou pronesl sovětský sekretář velvyslanectví v Praze jménem Starikov již 8. listopadu 1970 na frakční schůzi čs. ultras - tedy v kruhu těch starostalinistů, jimž Husákův kurs není dost tvrdý a kteří se dnes chlubí tím, že ozvali v roce 1968 sovětskou armádu a poprosili o její intervenci. Starikov svým přátelům oznámil, že nadcházející 24. sjezd zúčtuje radikálně s Chruščovovskými revizionistickými ideami a že potvrdí Stalinovy these o zostřování třídního boje s pokračující výstavbou socialismu a o nebezpečí pronikání nepřátel do strany.

O nepochybně nebyla linie, na které Brežněv a Kosygin připravovali sjezd. Když po léta tlumili povodeň odhalování Stalinových zločinů a snažili se novou formou zpodobnění Stalinovy úlohy v historii a především o znovuvytvoření jeho slávy jako vojenského vůdce, přece jenom trvali na zásadním odsouzení kultu osobnosti a s ním i na odsouzení doktríny, kterou citoval Starikov, z níž vyšel vnitrostranický teror velkých čistek v letech 1936 až 1938. Zpráva o Starikově řeči byla pak francouzskými východními experty, kteří nepochybovali o pravosti pramene, ihned vyložena jako platforma jedné skupiny. Starikov platí u západních diplomatů, kteří jej znají, jako muž NKVD.

Idé o moc

Ve skutečnosti jak v Sovětském svazu tak v komunistických stranách východní Evropy se pod heslem "rehabilitace Stalina" anebo kritiky jeho politiky již po léta vede boj o míru svobody v diskusi nebo o její policejní potlačování která byla by přiměřená pro průmyslovou zemi pod komunistickou vládou. Inteliguální kritici současného sovětského režimu, kteří jako např. fyzik Sacharov varují vedení strany před technickým zastáváním za západem právě pro nedostatek svobody kritiky a informací, žádají rázný rozvod se stalinskými metodami. Zastánci tvrdšího potlačování, kteří se obávají při tolerování takových kritiků rozmělnění základů režimu "jak se to stalo v roce 1968 v Československu", se odvolávají na moudré rady Stalina.

Ale stalinistický masový teror byl přinejmenším částečně prostředkem opakova-
ných násilných přeměn společenské struktury, i když byl nelidský a často ve
své irracionalitě odporoval účelu. Umešný sovětský režim považuje proces ná-
silných přeměn za ukončený a snaží se o zvýšení hospodářského výkonu a zvět-
šení vnější moci Ruska na základě s t á v a j í c í společenské struktury:
Uvolnění nebo potlačení jsou pro něj alternativními prostředky obrany jeho
vlastní moci proti modernizující se společnosti. V definitivní povaze tako-
vého v podstatě konzervativního režimu leží, že od začátku existence dnešní-
ho "kolektivního vedení" narostly povážlivě potlačující síly právě tak jako
kritické hlasy.

Na jedné straně vyrostly moc a pověst bezpečnostních orgánů, které po Stali-
nově smrti byly tak těžce postiženy, znovu v průběhu šedesátých let. Počet
internovaných v táborech se dnes znovu odhaduje na zhrubě milion, počet vlast-
ních "politických" případů v táborech, věznicích, bláznovcích na desetitisíce.

Symptomy imobilismu

Na druhé straně se zvyšuje cirkulace "ilegálních" publikací právě tak. Stává-
jí se stále větší mírou politické, až k pravidelným kronikám o zatčeních a
procesech v ruštině a ukrajinštině. Bezpečnostní orgány se často cítí při
akcích bržděny - ať je to účastí synů a dcer prominentních funkcionářů na
této zakázané aktivitě, či ať jde o ohled vedení na veřejné mínění v cizině,
včetně komunistických stran západu.

Žádná událost poslední doby neilustruje tento stálý zápas výrazněji než le-
ningradský "proces" se sionisty: Nejprve příprava brutálních rozsudků jako
základna velké kampaně, pak odložení dalších plánovaných procesů a povolení
několika prominentních židů k emigraci.

Spor o větší svobodu kritiky nebo tvrdší potlačování není přirozeně jedinou
otázkou, jejíž jednoznačné rozhodnutí připravuje dnešnímu kolektivnímu ve-
dení potíže. Ať jde o velikost decentralizované hospodářské reformy, o vy-
tvoření regionálních a nacionálních zastupitelských orgánů kolektivních rol-
níků nebo o stále se opakující otázku rozdělení investic mezi těžký a lehký
průmysl, zbrojení a zemědělství, již léta pozorujeme ve všech vnitropolitick-
kých hlavních otázkách symptomy imobilismu, z nichž se zdá, že je do podivu-
hodné míry vynata jen sovětská zahraniční politika.

Tato tendence k vnitřní stagnaci je zřejmě v úzké souvislosti se schopností
udržet se. Zatímco po Leninově a Stalinově smrti se kolektivy omezily po
tvrdých bojích v průběhu čtyř a pěti let na jasný problém vedení jedním mu-
žem, pak dnešní tvůrci svrhli Chruščova právě proto, aby se skoncovalo s ve-
dením jednoho člověka a vytvořila se stabilní oligarchie - a skutečně se ve-
doucí skupina od té doby tj. za šest let nezměnila, a výjimkou odchodu Miko-
jana.

Důsledkem této vůle ke kolektivitě - nebo tímto strachem před konflikty - je
za prvé sklon ke kompromisům, za druhé tendence ke vzrůstajícímu přestárnu-
tí. První čtyři muži politbyra Brežněv a Kosygin, Podgornyj a Suslov pře-
kročují dnes vesměs pětadesátku; na pětadvacátém sjezdu strany budou star-
ší než sedmdesát let. Tlak těch, kteří se tlačí na jejich místa, kteří žáda-
jí jasnější rozhodnutí a jednoznačné vedení míří se tak s požadavkem o omla-
zení: 24. sjezd strany se zdá být termínem, kdy alespoň část vedoucí skupiny
by měla opustit svá místa - a při takové delikátní - rovnováze znamená kaž-
dé osobní rozhodnutí současně politické rozhodnutí o důležitých otázkách.

V zimě a na jaře 1969/70 se zdálo, že Brežněv se skutečně chopil iniciativy,
aby prosadil současně svoji vlastní vedoucí roli, právo stranického aparátu
zasahovat do hospodářské správy a všeobecně "tvrdší" režim. Toto bylo járo
jeho postupu na zasedání ÚV v prosinci 1969, které vedlo k několikaměsíčnímu
mlčení Kosygina v otázkách hospodářské politiky. Ale červenec 1970 - s dvěma
zasedáními ÚV a desetidenní pouzou - přinesl však krizi, jejíž průběh sice
neznáme, ale jejíž výsledek je jednoznačný.

Sjezd strany, jehož svolání Brežněv ohlásil na prvním zasedání ještě pro rok
1970, byl stanoven na konec března 1971, ale Brežněvův primát univtř ve-
doucí skupiny byl přes tento útok i nadále silně propagandisticky podtržen
Na druhé straně byl Kosygin, jehož odchod z funkce šéfa vlády se v Moskvě
všeobecně předpovídal Nejvyšším sovětem znovu pověřen vytvořením vlády a ne-
vyměnil také ani jednoho ministra, přičemž se vměšování stranického aparátu
do hospodářské správy zastavilo.

Nová konstelace vznikla novým kompromisem mezi Brežněvem a Kosyginem a potvrdila se od té doby také v hospodářském plánu pro rok 1971, který povoluje Brežněvovi další masivní investice do hospodářství, a Kosyginovi značné zvýhodnění spotřebního průmyslu, ale který zklamal vojáky a zástupce těžkého průmyslu. Neméně zklamání museli být i někteří z oněch tlačáčích se mladších příznivců tvrdého "stalinistického" kursu, kteří vsadili na vymanévrování Kosygina s Brežněvovou pomocí - a kteří nyní začali pochybovat, zda jejich dosavadní kandidát se hodí na "nového Stalina".

Autor dále dokumentuje jak se tato situace projevila při jednání a uzavření smlouvy s NSR. Píše:

Je jisté, že tato smlouva je trnem v oku oněm neostalinistickým silám, především v NKVD a v několika západních oblastech stranických organizací, které žádají ostřejší izolaci Sovětského svazu a jeho spojenců od západu za účelem potlačení všech "nebezpečných" myšlenek.

Vnitropolitická kampaň těchto kruhů se v posledních měsících orientovala na základě propájení Nobelovy ceny pro literaturu Solženicynovi především proti kritickým spisovatelům "bez vlasti". Politickou spoluprací uvážit bloku v tomto případě s českými ultras jsme ilustrovali již na jednom případě: tato spolupráce ovšem ztroskotala na oficiální podpoře sovětského stranického vedení československému vedení pod Husákem, avšak bezpochyby získala neostalinistická ofenzíva nejsilnější hnací sílu z povstání dělníků na polském pobřeží Baltu v prosinci. Ať jakkoli určité byly tyto tragické události výhradně následkem hospodářské bídy a netaktního postoje vedení izolovaného od mas, právě tak jisté jsou od ultras v Sovětském svazu a v NDR interně interpretovány jako důkaz nebezpečného západního vlivu, kterým prý varšavská smlouva se spolkovou republikou otevřela dokořán dvéře.

Stalo se také krátce po polských událostech, že první jednoznačný akt kooperace jednotlivých sovětských funkcionářů a SED se odehrál v propagandistické akci proti spolkové republice, akt, který nebyl koordinován s příslušnými centrálními místy sovětské vlády: Tisková konference v Simferopolu v první vánoční den. Poblíž Simferopolu na Krymu byl odhalen masový hrob, v němž byly podle údajů ukrajinských úřadů nalezeny mrtvoly vězňů koncentračního tábora, kteří byli zavražděni strážemi SS. Na tiskové konferenci poskytli ukrajinský zastupující ministerský předseda Pjotr Tronko listinu zjištěných pachatelů, zdůraznil, že žijí na základě pátrání ve Spolkové republice a žádal jejich vydání. Bezprostředně na to zahájil tisk NDR kampaň k podpoře tohoto požadavku a obvinil spolkovou vládu, že znemožňuje vydání a svým mlčením pachatele kryje.

Kampaň funkcionářů

Ve skutečnosti se zjistilo, že ze strany sovětských úřadů nebyly před touto tiskovou konferencí zahájena žádná pátrání po pachatelích ve Spolkové republice a že také se sovětská strana se žádostí po takovém pátrání na německá místa neobrátila. Od té doby se na základě šetření z německé strany zjistilo, že řada jmenovaných je buď mrtva anebo už byla před dlouhou dobou odsouzena před spolkovými soudy. Další pátrání jsou v chodu. Ale především se na spolkovou vládu nikdo neobrátil s diplomatickou žádostí o vydání pachatelů.

Autor však dokládá, že muselo již zřejmě o iniciativu nekoordinovanou se sovětskými oficiálními místy, které došlo ve spolupráci s NDR. Autor dále píše: Je všeobecně známo, že funkcionáři ukrajinského stranického vedení hráli značnou roli při opatření proti sovětským intelektuálům od jara 1968 a při rozhodnutí o invazi do Československa v témže roce; je právě tak známo, že se v ukrajinském tisku stále objevuje více propagandistického materiálu SED než v ostatních částech Sovětského svazu.

Autor dále píše, že průtahy kolem ratifikace smlouvy odpovídají běžným zvyklostem sovětské diplomacie. "Zvláštním momentem, varováním proti údajné sociálně demokratické politice pronikání a odkaz na její údajné důsledky v Polsku, odpovídají politice SED a stalinistických ultras v Sovětském svazu, ale nikoli oficiální sovětské politice. Naopak: Vyplývá z toho implicitní kritika Brežněva a Kosygina, kteří prý svými podpisy pod smlouvu ulehčili Brandtovi jeho ~~XXXXXXXX~~ "subversivní hru" místo aby ji prokoukli už od začátku.

Proto byl vyslanec Voroncov, který jednal nedisciplinovaně okamžitě přinucen svým velvyslancem ke korektuře. Proto byla celá záležitost dodatečně v Moskvě interpretována tak, jako že k ní vůbec nedošlo. Závěrečné gesto tj. uveřejnění Kosyginova dopisu Brandtovi kromě toho ukazuje, že sovětská vláda tváří v tvář takovým trapným porušováním disciplíny považuje za lepší nepokračovat v taktice "mizejícího zájmu na ratifikaci", protože je to příliš riskantní.

Intriky stalinistických ultras tedy nestačily k tomu, aby sovětskou vládu odvedly od kursu, který schválila většina politbyra před podepsáním moskevské dohody. Ale tahle medaile má svůj rub: Těto většině se dosud nepodařilo - nebo to nepovažuje za účelné - umlčet stalinské porušovatele disciplíny odvoláním z jejich funkcí. Ve skutečnosti by neriskoval žádný sovětský diplomat nebo vládní funkcionář takové akce, pokud by necítil, že je kryt alespoň menšinou ve stranickém vedení. - ano pokud by neměl naději, že se tato menšina na sjezdu strany obrátí ve většinu; Starikovova naděje, to je právě důvod, který podtrhuje opakované veřejné porušování disciplíny. Ukazuje to vážnost vnitrostranických sporů, jejichž výsledek považují zúčastnění částečně za ještě otevřený. To také ukazuje vážnost s tím spojené krize autority kolektivního vedení.

Kde existují takové pochyby u těch, kteří se zúčastní boje, bylo by pro mimostojícího nepřiměřené chtít předpovědět, jak to dopadne. Odvažme se tedy jen domněnky, že možné jsou nejen dva různé výsledky, nýbrž tři - ne v otázce německé politiky, ale v celkovém vývoji sovětského režimu

- 1/ skutečné vítězství neostalinistů se zdá být nejméně pravděpodobné - nejen proto, že tak málo odpovídá potřebám dnešního stupně vývoje sovětského svazu, nýbrž proto, že chybí přesvědčivý kandidát pro roli nového Stalina
- 2/ jasná porážka ultras je myslitelná, ale ne lehká - vzhledem k tomu, že tito ultras sedí na důležitých místech v aparátu, že existují silné potřeby konzervativního režimu po autoritární ideologii, posvěcené tradicí, a konečně pro osobní kolísání Brežněva, které jsou výrazem těchto potřeb
- 3/ možné je konečně také - a proto mluví dosud tak nápadný nedostatek na osobních změnách v okresech a krajích před sjezdem strany - pokračování této vnitrostranické války na pokraji hrobu bez podstatných změn a tedy vnitropolitický imobilismus. To by pak vedlo v zahraniční politice k potvrzení dosavadních rozhodnutí aniž by byli vyřazeni jejich odpárci.

PROCES S VOJÁKEM V ZÁLOZE VÁCLAVEM PRCHLÍKEM

Vojenský prokurátor dr Ladislav Kozel žaluje před Vyšším vojenským soudem vojína v záloze Václava Prchlíka, bývalého náčelníka RPS a později vedoucího branného oddělení ÚV KSČ za to, že 15. července 1968 vystoupil na tiskové konferenci v Praze a spáchal tím "trestný čin maření a ohrožování činnosti státního orgánu a orgánu společenské organizace podle § 169 odst.1, a 2 TZ." Skore tříleté spečnění obžaloby je způsobeno vynalézáním důvodů, pro které by mohl být tehdejší generálporučík postaven před soud. A tak za pomoci šlehaní hovínek a kadeření větru prokurátor přišel na to, že kritizoval obviněný orgány a činnost Varšavské dohody a že jím použitá forma a argumentace narušila morální stav naší armády a pouta přátelství s SSSR, který poslal kvůli tiskové konferenci diplomatickou notu. Prchlík se vinní z toho, že žádal, aby se Politický poradní výbor Varšavské smlouvy stal orgánem pracujícím slevědomě. Je mu kladeno za vinu, že neschválil se sovětským názorem, že poleznový vývoj u nás je výraz činnosti většího nepřítel a imperialistů. Vlastní přitěžující pak v očích prokurátora Kozla je, že generál Prchlík žádal, aby se respektovala všechna ustanovení našich smluv a že tvrdil, že vlastní problémy jsme s to řešit vlastními silami.

to všechno jsou tak závažné hříchy, že mu byla roku 1970 odebrána vojenská vyznamenání a byl zbaven i vojenské hodnosti. Prchlík v září 1969 vyloučil musk z ÚV i z KSČ, byl zbaven brzy na to poslancecké imunity i poslancectví v prosinci 1969 bylo proti němu zahájeno trestní řízení, které pro chabost bylo kolegiem nejvyššího vojenského soudu vráceno, avšak nyní přece jen rozsazeno. Protože žalující prokurátor není s to uvést jediný důkaz věcné esprávnosti nebo úmyslného poškození republiky, operuje se frázemi: vyšší vojenský soud tedy chystá také politický proces. Právě chabost argumentů obžaloby povede asi k tomu, že se bude konat s vyloučením veřejnosti. Proces bude zahájen v Příbrami ve středu 24. března 1971.

PROCES PROTI DEVAZENÁCTÍ

ovívili, kdy dostanete tento měsíčník, bude už možná proces s 19 mladými studenty a dělníky skončen. V době naší uzávěrky /15.3./ však dosud trvá a jeho průběh není pro orgány naší justice a bezpečnosti nijak slavný. Proces začal v pondělí 1. března 1971 tím, že hned na zahájení vnesl jeden obžalovaných Petr Uhl námítku proti podjatosti soudu a žádal každého člena senátu, aby odpověděl na tyto otázky:

- / zda některý se soudců účinkoval v některém z procesů, který prošel později rehabilitačním řízením,
- / zda některý se soudců udržuje kontakty k ministerstvu vnitra,
- / zda se cítí závislí stranickou disciplínou v otázkách tohoto procesu,
- / zda se účastnili nějakého jednání státních orgánů kolem tohoto procesu, či zda ho s někým konzultovali.

soud signál a v čelo se svým předsedou dr Kašparem /stejným, který byl připravěn Ludka Pachmana a druhý/ otázky odmítl odpovědět. Konečně - žádná odpověď byla v tomto případě také odpověď. Uhl však právě na základě toho vnesl už odůvodněnou námítku proti podjatosti, která musela být předána nejvyššímu soudu a proces byl proto odročen do 8.3.1971. Ale už ve středu 3.3. a pak 4.3. obžalovaní advokáty a rodiče s tím, že líčení se bude konat až v pátek 5. března - stejně proto, aby překvapili řadu lidí, kteří počítali se zahájením v původně stanoveném termínu. Nejvyšší soud samozřejmě námítku odmítl.

šlehaní věcmi obžalovaní odvolávají své výpovědi, učiněné ve vazbě. Udávají, že byli drženi pod psychickým nátlakem, atmosférou vězení a nedodržené sliby bezpečnosti. P. Sustrové například uvedla, že jí slibovali, že když napíše oznámení podle požadavků vyšetřujícího, propustí ji okamžitě k jejímu malému dítěti. Podepsala tedy informace, podkládané vyšetřovatelem, ale nepustili ji; je už ve vazbě od 15. prosince 1969. Většina obžalovaných vystupuje důstojně, hájí své názory, prohlášují, že jsou marxisté. J. Frolík ve vězení též byl nalept, na dotaz soudce, zda poznává svědka Čechala, odpověděl: "Podle hlasu ano". Soudce vybuchl: "Co je to za odpověď, podle hlasu?" Frolík: "Neřídím ho!" To ovšem už dr Kašpara nevarušilo. J. Suk na otázku, zda uznává, že porušoval platné zákony odpověděl, že tyto zákony si dala současná byro-

kracis pro svou ochranu a nejsou to zákony, které uznává lid. I. Dejmál odmítal vypovídat během vyšetřovací vazby a mlčel i před soudem a tím, že soud, který tvrdí, že narušovali socialistické zřízení a že byli proti socialismu, neuznává. Jediný, který přiznal, že se cítí být vinen, je student F. Sigmund. Advokáti poukazují na to, že kdyby byl proces tajný, měl by každý obžalovaný právo na 2 - 6 důvěrníků. Tento proces je vyhlášen veřejný, ale sám je bránda, přestože se tvrdí, že listky byly vydány. Obhájci žádali také o vstup pro profesora J. Ignoliho ze Svobodné západoberlínské university, ale přístup mu nebyl povolen /na jeho přednášky chodila Sybilla Flegatodtová, kterou satkaly naše orgány v Běčíně, když jela 13. říjnově prosince 1969 na výnoce domů/, přestože jakýsi Roháček v rozhlasovém komentáři tvrdil, že profesor je procesu přítomen. V jiném svém komentáři týž Roháček vinil obviněné i z činů, které neuvádí ani žaloba /že připravovali výbušniny na vyhození závoďů a veřejných budov/ a hovořil o nich jako o usvědčených vinících, přesto že soud ještě k takovému závěru nedospěl. Na protest obhájce proti ovlivňování soudu a žádost, aby předseda soudu podal na Roháčka žalobu, dr. Kašpar rozhodl ihned odmítavě a o několik dnů později prokurátor dr. Štilip dokonce uvedl, že taková tvrzení prý nejsou v rozporu se zákonem a že se procesního řízení nedotýkají, na rozdíl od komentářů buržoazní propagandy /proces má za hranicemi velikou publicitu/. Dr. Štilip ovšem prozřívá, nic z cizího tisku nečítá.

V soudní budově se zvyšuje neustále počet i Stb a v pátek 12.3. příslušníci bezpečnosti legitimovali a chtěli vyvést lidi, většinou studenty, kteří stáli na chodbě před síní, do které se nedostali. Prý tu nemají co dělat, není tam ohřívárna. Bezpečnost chce zasahovat i přímo do kompetence soudu. Jeden z rodičů upozornil senát, že podle ustanovení Mezinárodního červeného kříže, ke kterým přistoupila i ČSSR, mají obvinění právo na neomezené množství ovoce. Předseda soudu to první den povolil, ale druhý den zamítl. Když otec Bašty znovu žádal, protože syn má sánět ekostice, předseda povolil znovu dal, ale velitel eskorty vzkázal /!/, že takové věci velitel ruské věznice zamítá /!/. Předseda dr. Kašpar nemohl než nespolehlivě upozornit, že v soudní síni má snad on odpovědnost za obviněné a že by členové eskorty /obvinění pou přivádění v poutech/ mohli jeho rozhodnutí přijmout. Píší den bylo pak ovoce opět zakázáno.

V pondělí 15. března začal výslech svědků svědectvím řízla Čechala, který dal, že je předsedou ROH v závodě energetika SOBR Kladno. Bezpečnost to utápně přivezla i odvezla bočním vchodem. Čechal, který na jedné schůzce skupiny navrhol likvidovat případného provokatéra /že ví jak se to dělá z ilality z druhé světové války/ a vedl vůbec nejradikálnější řeči, vystupoval ajednou před soudem jako beránek. Řekl, že právě řeči o likvidaci mu otevře y oči /!/, že celou noc nespál a šel pak na bezpečnost a acupianu oznámil. otázka obhajoby: Zúčastnil se dalších schůzek? Čechal: Ano, byl členem Stb? - Soud otázku nepřipustil a bezpečnost si Čechala odvezla.

tak jediným rozdílem proti procesům padesátých let bude snad jen výše trestů. Navíc je třeba si uvědomit, že podobné procesy probíhají bez publicity i v jednotlivých krajích.

ZE SPOLEČNOSTI

POTÍŠA SE SPISOVATELI - Přípravný výbor nového svazu spisovatelů, kolem kterého se mělo vytvořit nové jádro, je podle všech známek v desolátní situaci, ne-li přímo v rozkladu. Předseda výboru Josef Kainar, který odmítl jet do Moskvy jako vedoucí delegace, svou funkci nevykonává a básník Vilém Závada oznámil, že resignuje na svou funkci v umělecké radě ministra kultury Brádky. I "zdravé jádro spisovatelů" protestuje proti tomu, že tajemníkem Svazu se má stát nikoli spisovatel, ale řízla Turka.

PŘEVLEKLI KARLA HOFFMANA - Když se po 21. srpnu 1968 postavili všichni spojenci proti tomu, aby Karel Hoffman zůstal šéfem jejich resortu a vláda Hoffmana odvolala, prohlásil před svědky při balení svých věcí na ministerstvu "S politikou jsem už navždy skoncoval!" Když však zafoukal vítr ze sovětských stepů, převlekl kabát, vrátil se na ministerstvo, v únoru t.r. se stal kandidátem předsednictva ÚV KSČ a 10. března "byl zvolen" dokonce předsedou ÚRO. Tato přeměna je nejpodivuhodnější. Hoffman nikdy odbory neuznával, v rozhlasu, kde řediteloval, je nepovažoval nikdy za svého partnera, odmítal i posvátní na schůzce odborového svazu a stejně si vedl i nyní na spojích. Teď bude odbory podle každého řídit.

POKRYTECTVÍ MEZI ZAKÁZANÁ SLOVA - Nejen pravda, čest a spravedlnost, ale i pokrytectví už patří mezi zakázaná slova. Zkoušky na křídě Soliéřova lakonce se staly v Národním divadle i skouškami nervů: ředitel Přemysl Kočí sám osobně vyškrtal z textu všechny pasáže, v nichž se mluví o pokrytectví; "praviceové obecenstvo by to mohlo využít k provokacím". Proteče Soliéřova komedie je na této navrženímědné vlastnosti celá postavena, dostala hra po úpravách překvapivou tvář. Herci odmětají ve surzabeném kasu vystupovat; obávají se zesměšnění.

NOVÍ VEDOUcí KULTURNÍ RUBRIKY NP - Od příchodu Moco kraloval v kulturní rubrice Rudého práva Jan Kliment, exponent bezpečnosti. V únoru byl odvolán a vystřídán V. Procházkou z divadelního kabinetu ČSAV. Mimo jiné se Klimentovi vytýká, že uveřejnil pochvalnou recenzi na knihu V. Sachra o mukle, kterou považují sovětská vojenská místa za hanobení Rudé armády. Mezi námi: Klimenta není nijak škoda.

ROZMĚRODNÍCH VÍROKŮ:

"Ozbrojená pomoc socialistických zemí Československu byla nejen internacionální povinností, ale objektivní nutností a vyjádřením zákonitosti vývoje socialismu."

Antonín Kapek na Staroměstském náměstí 25. února 1971
/Pozn: to čekají tedy zákonitě budoucí socialistické země pěkně věci!/

DANKA NE JEN VĚP:

SSSR se podařilo vyrobit dvě kapky elixíru života. Politbyro se shodlo na tom, že jednu kapku věnuje na oživení Lenina. Stalo se, Lenin se protáhl, šloval a na dotaz Brežněva, že druhou kapku věnují tomu, koho si Lenin miloval. Vladimír Iljič s lehkým zapřčením poprosil, aby vrátili na svět soudu Krupskou, že byl na ni zvyklý.

byla schůze s politbyrem a Brežněv rozpačitě přiznal, že jaksi neví, co má dělat dál, jestli by Lenin neporadil. Že mají přichystána všechna usnesení a opatření, která KSSS přijala po jeho smrti, kdyby si to snad prostudoval pomohl najít cestu ... Lenin souhlasil, že místnosti v Kremiu mu přinesli nové usnesení a resoluce a zakladatel SSSR se zamkl a studoval. Směla k němu s jídlem jen Naděžda Krupská a to jen na vyzvání. Za dveřmi se ozýval šustot papírů, rýchlé tapy ruky, která si dělala poznámky, politbyro čekalo den ze dne, co Lenin řekne. Pak najednou bylo v Leninově místnosti ticho a po delším přešlouvnění se dala soudružka Krupská přimět k tomu, aby vstoupila dovnitř. Místnost byla prázdná, na zemi ležely některé sloněné poznámkové dokumenty a na stole malý lístek s Leninovým písmem: "Naděžko, je to horší, než jsem si myslel. Šel se a přísně konspirativně přijet ihned za mnou do Švýcarska. Musíme začít od samého začátku."

K březnovému číslu je přiložena příloha z knihy Krusta Fischenka "Vzpomínky a reflexe", která má 9 stran
